

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะว่าการศึกษาคือกระบวนการที่สร้างเสริมและถ่ายทอดความรู้ แนวความคิด เจตคติ วัฒนธรรมและทักษะอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความกินดี อยู่ดี และดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข ดังพระบรมราโชวาท (2520) ตอนหนึ่งว่า

การศึกษา เป็น เครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ค่านิยม และคุณภาพของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลแน่นอนและรวดเร็ว

การพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้อง เริ่มต้นที่การจัดการศึกษา กล่าวคือ การให้การ ศึกษาที่ดีและถูกต้องควร เริ่มตั้งแต่ เยาว์วัย ซึ่งจุลสาร สนเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2529- 530) ได้กล่าวว่า

การศึกษา ก่อนประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญมาก เพราะ เป็นที่ ยอมรับทางด้านวิชาการแล้วว่า การพัฒนา เด็กวัยก่อนประถมศึกษา เป็นการวาง พื้นฐาน ของการพัฒนาบุคลากรทุกด้าน พื้นฐานดังกล่าวครอบคลุมการพัฒนาทางกาย ที่เจริญเติบโต ให้ เต็มที่ตามวัย พัฒนาการทางสติปัญญาที่เกิดการรับรู้สิ่ง แวดล้อม และประสบการณ์ ทั้งส่งเสริมความคิดพัฒนาการทางสังคมที่เกี่ยวข้องระหว่างตนเอง กับบุคคลอื่น และพัฒนาการบุคลิกภาพโดยส่วนรวม การ เข้าใจความถูกต้องของการ ปฏิบัติงานในสังคมและ เจตคติต่าง ๆ

ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในปัจจุบัน รัฐให้ความสำคัญอย่างมากโดย เปิดขยายอย่างกว้างขวาง มีการดำเนินงานโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ กรมประชาสัมพันธ์ กรมพัฒนาชุมชน ฯลฯ และการดำเนินงานของทาง ฝ่ายเอกชน การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการในหลายโครงการ เช่น เปิดขยายชั้น เด็ก เล็กในพื้นที่ที่มีปัญหาทาง

เศรษฐกิจ และทางภาษา โครงการวิจัยและโครงการพัฒนาการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เป็นต้น ในปีการศึกษา 2529 ได้เริ่มดำเนินการโครงการอนุบาลชนบท ตามมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529 ซึ่งให้มีชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่อยู่ในเขตชนบท และมีความพร้อมในด้านบุคลากรและสถานที่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529) โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1 เพื่อจัดบริการการศึกษาในระดับอนุบาลให้แก่เด็กในวัย 4-5 ปี ที่อยู่ในชนบท เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและทางด้านจิตใจ
- 2 เพื่อลดความไม่เสมอภาคของโอกาสและบริการการศึกษาในระดับอนุบาลศึกษา ระหว่างเยาวชนที่อยู่ในเมืองและเยาวชนที่อยู่ในชนบท
- 3 เพื่อแก้ปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จ การศึกษาด้านศึกษาศาสตร์

ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา มีหลักการและรูปแบบที่แตกต่างไปจากการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา คือมุ่ง เน้นการเตรียม เด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้ เด็กมีความพร้อมก่อนที่จะ เข้า เรียนในชั้นประถมศึกษาไม่ได้มุ่งหวังให้อ่าน เขียน คิดเลข หรือ เน้นการ เรียนรู้เนื้อหาวิชาต่าง ๆ ดัง เช่นระดับประถมศึกษา แต่จะจัดกิจกรรม เพื่อให้ เด็กได้รับประสบการณ์โดยตรง คือการนำเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กมารวบรวม จัดหมวดหมู่ออกเป็นกลุ่มประสบการณ์ คือ กลุ่มแรกเป็นการ เตรียมสร้างเสริมทักษะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ กลุ่มที่สอง เป็นการ เตรียมสร้าง เสริมประสบการณ์ และกลุ่มที่สาม เป็นการ เตรียมสร้าง เสริมลักษณะนิสัย รวม เรียกว่า "แนวการจัดประสบการณ์" ไม่ได้เรียกว่า "หลักสูตร" (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528 : คำนำ และ 2529) จากแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังกล่าว จะเห็นว่าบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดคือครู ทั้งนี้เพราะถ้าครูมีความรู้ ความสามารถสูง มีเทคนิคในการถ่ายทอดดี ย่อมนำมาซึ่งคุณภาพของ เด็กสูงไปด้วย วิธีการที่จะช่วยให้ครูได้เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดหมมยของหลักสูตร คือการนิเทศการศึกษา เพราะการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการหนึ่งที่ประสานให้กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน สอดคล้องสัมพันธ์กันช่วยให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ สอดคล้องกับนโยบาย การดำเนินงาน โดยได้งานที่มีมาตรฐานและคุณภาพสูงขึ้น (อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์, 2528)

ในการจัดศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการอนุบาลชนบท ซึ่งดำเนินงานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 ปรากฏว่ายังมีปัญหาอุปสรรคในหลายด้าน ซึ่งจากรายงานการติดตามผลโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) สรุปปัญหาในการดำเนินงานได้ดังนี้

- 1 ครูขาดความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ด้านการสอน
- 2 โรงเรียนขาดแคลนสื่อประกอบในการจัดการเรียนการสอน
- 3 งบประมาณที่จัดสรรยังมีไม่เพียงพอ
- 4 อาคารสถานที่และวัสดุไม่เพียงพอ
- 5 ฐานะของผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน
- 6 ผู้บริหารไม่เข้าใจนโยบาย หลักการ และวิธีการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
- 7 การนิเทศติดตามผลมีน้อยและไม่ต่อเนื่อง
- 8 การประสานงานระหว่างโรงเรียนอนุบาลกับศึกษานิเทศก์จังหวัดลำพูน ไม่คล่องตัวและ

ผิดขั้นตอน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเกี่ยวกับโรงเรียนอนุบาลชนบทยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตการศึกษา 2 ซึ่งประกอบด้วยจังหวัดชายแดนภาคใต้ 4 จังหวัด คือ จังหวัดยะลา สตูล ปัตตานี และนราธิวาส ยังมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย ทั้งนี้เพราะ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างทางสังคมและลักษณะพิเศษ โดยเฉพาะ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ ร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ใช้ภาษามลายูในชีวิตประจำวัน มีขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากท้องถิ่นอื่น จากสภาพโครงสร้างทางสังคมดังกล่าว การจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา โดยเฉพาะโครงการอนุบาลชนบทซึ่งเป็นการเตรียมภาษาไทยสำหรับเด็ก จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แต่จากการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาในเขตการศึกษา 2 เท่าที่ผ่านมา ยังประสบปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านคุณภาพการศึกษา ดังนี้

- 1 อัตราการตกซ้ำชั้นสูง เนื่องจากปัญหาด้านภาษา จากการสำรวจของคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2530) พบว่า อัตราการซ้ำชั้นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขต

การศึกษา 2 ปีการศึกษา 2530 ขำชั้น ร้อยละ 15.41 ซึ่งย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมของนักเรียนที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ยังจัดการศึกษาไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากการประเมินคุณภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2531 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2531) ในเขตการศึกษา 2 ปรากฏผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังนี้

ภาษาไทย ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55.22 ร้อยละนักเรียนที่น่าพอใจ 64

คณิตศาสตร์ ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 39.42 ร้อยละนักเรียนที่น่าพอใจ 18

สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.41 ร้อยละนักเรียนที่น่าพอใจ 57

การงานและพื้นฐานอาชีพ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65.43 ร้อยละนักเรียนที่น่าพอใจ 72

จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ จะเห็นว่าคุณภาพด้านการศึกษาของเขตการศึกษา 2 โดยส่วนรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์ต่ำในทุกกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาทั้งสองระดับคือ ระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษา ควรได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นทั้งสองระดับควบคู่กันไป โดยเฉพาะในระดับที่เป็นพื้นฐาน คือระดับก่อนประถมศึกษา ซึ่งในเขตการศึกษา 2 ประสบปัญหาในด้านการจัดการศึกษาระดับนี้มาก เพราะประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษามลายูในการติดต่อสื่อสารกันในชีวิตประจำวัน การเตรียมภาษาของเด็กในระดับก่อนประถมศึกษาให้มีความพร้อมย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โครงการอนุบาลชนบทเป็นโครงการหนึ่งในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของเขตการศึกษา 2 ยังประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน การปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาในแต่ละจังหวัด แต่ละโรงเรียนก็มีแนวทางที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งยังไม่มีใครได้ทำการศึกษาเรื่องนี้มาก่อน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบทว่าปฏิบัติงานในด้านนี้อย่างไร และมีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับปรุงและหาแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา การเรียนการสอนในระดับก่อนประถมศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2
- 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2

คำถามที่ต้องการคำตอบ

- 1 ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 2 ปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาอย่างไร
- 2 ผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 2 มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

ขอบเขตในการวิจัย

- 1 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาและปัญหาอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบทของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2
- 2 การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2 ในเรื่องต่อไปนี้
 - 2.1 งานนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ตามกรอบงานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดให้ผู้บริหารปฏิบัติ สรุปได้ดังนี้
 - 2.1.1 การจัดแนวประสพการณ์และการสอน
 - การวางแผนการจัดแนวประสพ การณ์ชั้นอนุบาลศึกษา
 - การดำเนินงานด้านการจัดประสพการณ์และกิจกรรม
 - การติดตามผลการจัดแนวประสพการณ์และการสอน

2.1.2 งานด้านพัฒนาบุคลากร ก่อนประถมศึกษา

- การวางแผนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร
- การปฏิบัติงานด้านพัฒนาบุคลากร
- การติดตามผลการปฏิบัติงาน

2.1.3 งานด้านสื่อการเรียนการสอน

- การวางแผนด้านสื่อการเรียนการสอน
- การปฏิบัติงานด้านบริหารสื่อการเรียนการสอน
- การติดตามผลการใช้สื่อการเรียนการสอน

2.1.4 งานด้านอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ

- งานด้านอาคารสถานที่
- การสร้างขวัญและกำลังใจ
- การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

2.1.5 การประเมินผล

- การปฏิบัติงานด้านการประเมินผล
- การติดตามผลการปฏิบัติงาน

2.2 ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาระดับ ก่อนประถมศึกษา

ของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2 ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการจัดแนวประสงค์และการสอน ด้านพัฒนาบุคลากร ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ ด้านการประเมินผล

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ในการที่จะพยายามก่อให้เกิดความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

ชั้นอนุบาลศึกษา หมายถึง ชั้นเรียนที่เปิดสอนก่อนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สำหรับนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 4-5 ปี โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษา 2 ปี คือ อนุบาล 1 และชั้นอนุบาล 2

โครงการอนุบาลชนบท หมายถึง โครงการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาซึ่งเป็นชั้นอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ชนบทตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2529

แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาหมายถึง แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นอนุบาลศึกษา ตามรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งหากจะเปรียบเทียบกับระดับประถมศึกษาได้แก่ หลักสูตรนั่นเอง

แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษาหมายถึง แผนการสอนชั้นอนุบาลศึกษา

กำหนดการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลศึกษา หมายถึง กำหนดการสอนชั้นอนุบาลศึกษา

การจัดประสบการณ์และกิจกรรม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนชั้นอนุบาลศึกษา

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ข้าราชการครูในตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่

ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้รักษาการตำแหน่งดังกล่าว ของโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดชั้นอนุบาลศึกษา ตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในเขตการศึกษา 2

เขตการศึกษา 2 หมายถึง พื้นที่แบ่งเขตการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งประกอบด้วยจังหวัดยะลา ปัตตานี สตูล และนราธิวาส

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 2

2 ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ให้ผู้บริหาร สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานศึกษาธิการเขตและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 2 นำไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา ส่งเสริมและปรับปรุง การจัดการศึกษาของโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบทต่อไป

3 ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการนิเทศการศึกษา ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาได้ในทุกระดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

1 ประชากร

การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาจากกลุ่มประชากร ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 2 ปีการศึกษา 2532 โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่างประชากร

2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท ตามกรอบงานที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกำหนดคือ งานด้านการจัดประสบการณ์และการสอน งานด้านพัฒนาบุคลากร ก่อนประถมศึกษา งานด้านสื่อการเรียนการสอน งานด้านอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ งานด้านประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

ตอนที่ 3 เป็นข้อความเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือ งานด้านการจัดแนวประสบการณ์และการสอน งานด้านพัฒนาบุคลากร ก่อนประถมศึกษา งานด้านสื่อการเรียนการสอน งานด้านอำนวยความสะดวกและบริการอื่น ๆ งานด้านประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

3 การสร้างเครื่องมือวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือวิจัย มีลำดับการดำเนินการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาของ
ผู้บริหาร โรงเรียน ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นำมาประมวลเข้ากำหนดเป็นกรอบแนวคิด
ซึ่งส่วนใหญ่จะยึดแนวดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตลอดจนศึกษา
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

3.2 นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย โดยนำเอาความรู้
แนวปฏิบัติ ทฤษฎีและหลักการมาสร้างแบบสอบถาม แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ
แล้วนำมาปรับปรุง

3.3 นำเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรง
ของ เนื้อหาและความถูกต้องของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

3.4 จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ต่อไป

4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

4.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย ไปยังสำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

4.2 ขออนุญาตให้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 2 และ
ขอความร่วมมือจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด แจ้งให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่อยู่
ในข่ายการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง

4.3 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และจัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร
โรงเรียนในโครงการอนุบาลชนบท แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

5 การวิเคราะห์และการเสนอข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืน ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ด้วยตนเอง ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย

6 การเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยลำดับขั้นตามการเสนอโดยแบ่งเป็น 5 บทดังนี้

บทที่ 1 เป็นบทนำ กล่าวถึงความจำเป็นและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย คำนิยามศัพท์เฉพาะ วิธีดำเนินการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ส่วนสุดท้าย เป็นรายการอ้างอิง และภาคผนวก